

DEĞİŞİM İÇİN ÖNEMLİ BİR ADIM: CHP TÜZÜĞÜNDE DEĞİŞİM

YÖNETME KÜLTÜRÜNDE VE ÖRGÜTLENME MODELİNDE REFORM ÖNERİLERİ

23.08.2024

A) RAPORUN HAZIRLANMA AMACI

İkinci yüzyılında cumhuriyetin temel ilke ve değerlerini korumak ve sahip çıkmak kadar cumhuriyeti demokrasi ile taçlandırmak da biz cumhuriyet ve demokrasi savunucularının önemli bir görevi.

CHP'nin parti içi demokrasiyi geliştirmek, güçlendirmek ve kurumsallaştırmak için atacağı her adımın Türkiye demokrasisini güçlendireceği düşüncesiyle CHP'nin Tüzük Kurultayının CHP'li olsun olmasın tüm demokratları ilgilendirdiğine inanıyoruz.

CHP'de 2023 yılı seçimlerinden sonra başlayan “Değişim” söyleminin yarattığı rüzgar Kasım 2023'te yapılan kurultayda Genel Başkan ve yönetim değişikliğini getirdi. Değişim söyleminin sadece kadrolardaki değişimle sınırlı kalmamasını, değişim iddiasının içinin doldurulmasını TÜSES olarak önemsiyor ve bunun için de her aşamada katkı ve öneri sunmayı da bir görev olarak görüyoruz. Bu bakışla, CHP Tüzük Kurultayını da yönetme anlayışında ve örgütlenme modelinde değişim için çok önemli bir adım olarak değerlendiriyoruz.

Bu nedenlerle, CHP Tüzük Kurultayına destek ve fikri katkı vermeyi sorumluluk saydık ve TÜSES Yönetim Kurulu olarak bu çalışmayı yapmayı kararlaştırdık.

B) RAPORUN HAZIRLANMA YÖNTEMİ

Birinci aşamada, tüm TÜSES üyelerinden ve geçmişte TÜSES çalışmalarına katılan TÜSES dostlarından CHP tüzüğü ile ilgili yazılı önerileri istendi.

İkinci aşamada, gelen tüm öneriler tüzüğün ilgili bölümlerine göre tasnif edilerek üzerinde tartışılacak bir **ön öneriler raporu** hazırlandı.

Üçüncü aşamada, TÜSES merkezinde yapılan bir **çalıştayda** dört ayrı masada bu öneriler raporu, çalıştaya katılan TÜSES üyeleri ve dostları arasında tekrar tartışıldı.

Son aşamada, her masada çıkan görüşler TÜSES tüzük çalışma grubu tarafından nihai bir rapor haline getirildi.

TEMEL ÇERÇEVE VE KONULARA İLKESEL BİR BAKIŞ

1. YÖNETME KÜLTÜRÜNDE REFORM: YÖNETİŞİM

Yönetim, organizasyonu/örgütü daha çok yönetenler ve yönetilenler üzerinden tariflerken, yönetişim “birlikte yönetmeyi” ifade etmektedir. UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) tarafından yönetişim ilkeleri “katılım, eşitlik, ayrımcılık yapmama, kapsayıcılık, cinsiyet eşitliği, kurallara dayalı olmak, şeffaflık, hesap verebilirlik ve duyarlılık” olarak sayılırken, bunlara kurumsal gelişim, kapasite geliştirme, sorumluluk gibi ilkeleri de ekleyebiliriz.

Bu ilkeler ışığında TÜSES olarak, CHP’nin yeni tüzüğüne bir yönetim modeli sunmasını değil, yönetme kültüründe reform yapmasını ve yönetişim anlayışını hayata geçirmesini beklemekteyiz.

Bu anlayış, partinin paydaşları arasındaki hiyerarşinin dikey ilişkiler yerine yatay ilişkilerle kurgulanmasını; karar alma ve sorun çözme süreçlerinde müzakereyi ve uzlaşmayı esas almayı gerektirmektedir.

Bu anlayış, CHP üyeleri tarafından CHP’nin örgütsel hedeflerini gerçekleştirmeleri amacıyla yetkilendirilen kişilerin, örgütü ortak hedeflere ulaşmada sevk ve idare rolünü üstlenirken ortak çıkarları kendi kişisel çıkarlarının önüne koymasını; farklı görüşler arasında ayrışma/dışlama yerine birlikte çalışma kültürünün ve sinerjinin öne çıkarılmasını; üyenin örgütün kararlarına etki eden bir aktör olarak konumlandırılmasını hakim kılmayı gerektirmektedir.

Gerçek bir yönetme kültürü reformu; tüzüğe kuralları yazmaktan çok, bu kuralları CHP’nin yetkili kişi ve kurullarının, hatta üyelerinin ne kadar içselleştirdiğiyle doğrudan ilgilidir. İçselleştirilmemiş kurallar, kağıt üstünde kalmış ilkeler değişim değil, sorunların devam etmesi anlamına gelecektir.

2. GERÇEKÇİLİK VE UYGULANABİLİRLİK

Çok katmanlı bir şekilde yaptığımız “CHP’nin yeni tüzük çalışmasına yönelik öneriler” çalışmaları sırasında; her kademedен siyasetçiler, akademisyenler, sivil toplum ve düşünce kuruluşu temsilcileri, siyasal iletişimciler başta olmak üzere toplumun birçok kesimindeki çok sayıda kişiden, TÜSES’e sayısı binlerle ifade edilebilecek sayıda nitelikli öneri geldi. Üstelik bu önerilerin büyük çoğunluğu birbirine benzeyen öneriler oldu. Yani sorunların teşhisinde ve çözüm önerilerinde bir fikir birliği söz konusu.

Öte yandan, “CHP hangi koşullarda siyaset yapıyor, nasıl bir üye yapısına sahip? Siyaset erbabı kuralları kendilerine göre nasıl uyguluyor?” sorularını dikkate almadan yapılacak bazı önerilerin uygulanabilir olamayacağını, uygulanırsa da amacının tam tersi sonuç ve sorunlara yol açabileceği kanaatindeyiz.

TÜSES olarak bu çalışmadaki amacımız, değişim için öncelikli gördüğümüz, CHP koşullarına uygun ve uygulanabilir önerileri sunmak.

Bununla birlikte, değişimi sadece bir kurultayla ve bugün için uygulanabilir değişikliklerle kısıtlamak, her şeyden önce ilericiliğe ve CHP’nin de temel ilkelerinden olan devrimciliğe aykırıdır. Tüzük değişikliği, büyük değişim için önemli bir kilometre taşıdır ve değişim adımları kurultaydan sonra da devam etmelidir.

Bu nedenle, hiçbir şekilde yabana atılmaması gereken, ancak gerekli ortamı ve/veya koşulları bugün için sağlamanın zor olduğu, alt yapısı kurulduktan sonra ise tüzükte mutlaka yer alması gerektiğini düşündüğümüz önerilere, 8 numaralı bölümde Orta Vadeli Öneriler başlığı altında raporumuzda yer verdik.

3. TEMEL İLKESEL ÖNERİLER

Yönetişim anlayışının temel ilkelerinin vücut bulması, partinin tüm paydaşlarının karar ve görev alma süreçlerinin odağında olması adına, tüzük hükmü olarak hayata geçirilmesini elzem olarak gördüğümüz üç temel önerimiz var:

- Çarşaf liste esas olmalıdır.
- Ön seçim kural olmalıdır.
- Seçimle gelinen görevler için dönem sınırlaması getirilmelidir.

3.1 Çarşaf Liste Esas Olmalıdır

Sosyal demokrat partilerde, farklı fikirleri savunan kanatların bulunması doğaldır. Farklı gruplar parti içi seçimlere kendi listeleriyle katılma hakkına sahiptirler. Bu doğal bir haktır.

Doğal olmayan, bir oy fazla alan listenin tümüyle yönetime gelmesi, diğer listelerin ise tümüyle yönetim dışı kalmasıdır. Çoğulcu anlayışın önüne set çeken bu çoğunlukçuluk, birlikte çalışma kültürünü de zayıflatmaktadır.

Bu nedenle **katılımcı demokrasiye kesinlikle zarar veren ‘blok liste’ uygulaması mutlaka kaldırılmalıdır.**

Çarşaf Liste: Parti içi seçimlerde tüm adayların yer aldığı ortak tek bir liste olan çarşaf liste esas olmalıdır.

Nispi Temsil: Blok liste uygulamasından vazgeçilmeyecekse, blok listeyle yapılan seçimlerde nispi temsil sistemi uygulanmalıdır. Bu çerçevede en çok oyu alan listenin adayı başkan seçilirken, her liste aldığı oy oranında kişiyle yönetime katılır. Nispi temsil uygulaması farklı grupların birlikte çalışma pratiklerini geliştirmesi için de önemlidir.

3.2 Ön Seçim ‘Kural’ Olmalıdır

Parti liderinin ve üst yönetimin, milletvekilliği, belediye başkanlığı, belediye ve il genel meclisi üyeliği gibi görevlere aday saptanmasında sınırsız ölçüde yetkili olması parti içi demokrasiyle bağdaşmayan bir uygulamadır.

Büyük sorunlar yaratan bu uygulama, her şeyden önce, üyeleri ve örgütleri etkisiz ve merkeze bağımlı bir konuma getirmektedir. Sosyal demokrasi anlayışında, parti üst yönetimlerinin aday saptama gibi üyeleri ve örgütü doğrudan ilgilendiren bir konuda karar verme yetkisini tekeline alması, demokratik olmadığı gibi, tabanına/üyesine güvenmeyen seçkin bir yaklaşımın da ifadesidir.

Parti içi dayanışmayı ve partinin demokratikliğini zedeleyen bu uygulamaya artık son verilmeli, ön seçim esas kılınmalıdır.

Öte yandan, ön seçim kural olmakla birlikte cevabı mutlaka verilmesi gereken kritik soru şudur: “İlgili seçim çevresinde yapılacak bir ön seçimden, CHP seçmenini temsil eden ve liyakate dayalı bir sonuç çıkar mı?”

Sayısı azımsanmayacak kadar yerde; üye sayısının azlığı, dar kadroculuk, hemşehricilik, maddi gücün etkisi, feodal ilişkiler, mezhepçilik gibi türü ne olursa olsun sonuçlara doğrudan etki edebilecek faktörlerle yapılacak bir ön seçimin, aslında asıl amacın tam tersi bir sonuca yani çoğulculuk yerine azınlığın tahakkümüne yol açabileceği endişesi bizce de haklı bir endişedir.

Bu nedenle hibrit bir modelin daha doğru olacağı kanaatindeyiz.

Bu bakış açısıyla genel merkez tercih etmesi durumunda, Siyasi Partiler Kanunu’nun öngördüğü %5 yasal kontenjanı dışında da; üye sayısı, seçmen sayısının %3’ünün altında olan ve/veya bir önceki seçimde CHP’nin oyu %10’un altında kalan seçim çevrelerinde merkez yoklamasıyla aday belirleme kararı alabilir.

Her ne koşulda olursa olsun, kontenjan kapsamında belirlenecek adayların sayısı, toplam seçilecek kişi sayısının %10’unu geçmemelidir.

Ön Seçim Yönetmeliği: Adayların partililere tanıtımı için yapılabileceklerle bu amaçla yapılacak harcamalar açık kurallara bağlanmalı, böylece maddi güç ön seçimlerde avantaj olmaktan çıkarılmalıdır. Ön seçimlerde fırsat eşitliğini sağlayacak, seçimlerin saydam bir şekilde yapılmasını güvence altına alacak bir Ön Seçim Yönetmeliği hazırlanmalıdır.

3.3 Dönem Sınırlaması Getirilmelidir

Aynı kademedeki görevler için seçilme hakkına, tüzük hükmüyle dönem sınırlaması getirilmelidir.

3.3.1 TBMM Üyeliği (Milletvekilliği) ve Yerel Yönetimler İçin Dönem Kuralı: Beş yılda bir yapılan bu seçimlerde adaylık için dönem sınırlaması “en çok üç dönem” olmalıdır.

3.3.2 Genel Başkan İçin Dönem Kuralı: İki yılda bir yapılan bu seçimlerde adaylık için dönem sınırlaması “en çok beş dönem” olmalıdır. Altıncı ve yedinci dönemlere ancak CHP son genel seçimlerde en çok oyu alan birinci parti veya iktidar ortağıysa aday olunabilmelidir.

3.3.3 Parti Organları (PM, YDK, İl ve İlçe Yönetim Kurulları ve Yan Kollar vb.) İçin Dönem Kuralı: İki yılda bir yapılan bu seçimlerde adaylık için dönem sınırlaması “en çok beş dönem” olmalıdır.

4. PARTİ İÇİ SEÇİMLERLE İLGİLİ ÖNERİLER

4.1 İl ve İlçe Yönetim Kurulları, Kadın Kolları ve Gençlik Kolları Seçimleri

İl ve İlçe Yönetim Kurulları, İl Disiplin Kurulları seçimleri ilgili kongre üyeleri tarafından, Kadın ve Gençlik Kollarının ilçe ve il düzeyindeki yönetim kurulları üyeler ve kongre delegeleri tarafından, çarşaf listeye ya da blok liste uygulanacaksa nispi temsil yöntemiyle yapılmalıdır.

4.2 Delegasyon Seçimleri

Tüm kademelerdeki delege seçimleri çarşaf listeye ya da blok liste uygulanacaksa nispi temsil yöntemiyle yapılmalıdır.

5. CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMİ, TBMM ÜYELİĞİ VE YEREL YÖNETİMLER ADAYLIKLARIYLA İLGİLİ ÖNERİLER

5.1 Cumhurbaşkanı Adayının Saptanması

5.1.1 Cumhurbaşkanlığı Aday Adaylığı: Cumhurbaşkanlığı seçimine aday adaylığı için Parti Meclisi üye tam sayısının en az %20'sinin imzası veya partinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı nezdindeki üye sayısının %5'inin noter onaylı imzası koşulu olmalıdır.

5.1.2 Cumhurbaşkanı Adayı Seçimi: Cumhurbaşkanı adayı, aday adayları arasından, kurultay delegeleri tarafından seçilir.

Tek aday adayı çıkması halinde, aday adayının Parti Meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğunun oyu ile adaylığı kesinleşir. Tek aday adayının Parti Meclisi'nden onay alamaması halinde seçim süreci en baştan yenilenir.

5.2 TBMM Üyeliği Adaylarının Saptanması

5.2.1 Adayların Seçimi: TBMM üyeliği için adaylar, ilgili seçim çevresindeki, partinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı nezdindeki üyelerinin katılımıyla ön seçimle belirlenmelidir.

Genel Merkez, gerek görülmesi halinde, %5 yasal kontenjanı dışında da; üye sayısı, seçmen sayısının %3'ünün altında olan ve/veya bir önceki seçimde CHP'nin oyu %10'un altında kalan seçim çevrelerinde merkez yoklamasıyla aday belirleme kararı alabilir. Her ne koşulda olursa olsun, kontenjan kapsamında belirlenecek adayların sayısı, toplam milletvekili sayısının %10'unu geçmemelidir.

5.2.2 Adayların Sıralaması: Bir seçim çevresinde merkez yoklaması yoluyla aday gösterilmesi durumu varsa, adayların sıralaması ilk sıra ön seçimden birinci olarak gelen adaydan başlamak üzere fermuar sistemiyle yapılmalıdır.

5.2.3 Üçüncü Dönem Kriteri: İki dönem TBMM'de milletvekili olarak görev yapmış olanlar üçüncü dönem için ancak ön seçim yoluyla aday gösterilebilirler.

5.3 Yerel Yönetimler Adaylarının Saptanması

5.3.1 Adayların Seçimi: Yerel yönetimler için adaylar, ilgili seçim çevresindeki, partinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı nezdindeki üyelerinin katılımıyla ön seçimle belirlenir.

Genel Merkez, gerek görülmesi halinde, %5 yasal kontenjanı dışında da; üye sayısı, seçmen sayısının %3'ünün altında olan ve/veya bir önceki seçimde CHP'nin oyu %10'un altında kalan seçim çevrelerinde merkez yoklamasıyla aday belirleme kararı alabilir. Her ne koşulda olursa olsun, kontenjan kapsamında belirlenecek adayların sayısı, ilgili kademedeki (Büyükşehir Belediye Başkanlığı, İl Belediye Başkanlığı, İlçe Belediye Başkanlığı ve bu kademelerle ilgili meclis üyelikleri) seçilecek kişi sayısının %10'unu geçmemelidir.

5.3.2 Adayların Sıralaması: Bir seçim çevresinde merkez yoklaması yoluyla aday gösterilmesi durumu varsa, adayların sıralaması ilk sıra ön seçimden birinci olarak gelen adaydan başlamak üzere fermuar sistemiyle yapılmalıdır.

5.3.3 Üçüncü Dönem Kriteri: Yerel yönetimlerde aynı kademedeki göreve iki dönem seçilmiş olanlar üçüncü dönem için ancak ön seçim yoluyla aday gösterilebilirler.

6. PARTİ ÖRGÜTÜ İLE İLGİLİ ÖNERİLER

6.1 Mahalle Temsilcilikleri

Kadın ve genç temsili mahalle düzeyinden başlamalı, mahalle temsilcisi ile birlikte çalışacak bir kadın ve bir genç üyeden oluşan en az 3 kişilik bir mahalle birimi oluşturulmalıdır.

İlgili mevzuat hazırlanırken öngörülen mahalle büyüklükleri 3-4 bin kişiyi geçmemekte olsa bile bugün, özellikle büyükşehirlerde, mahalle nüfusu bazı ilçelerin nüfusunu geçen mahalleler mevcuttur. Bu nedenle mahallenin nüfus büyüklüğüne göre mahalle biriminde yer alacak kişi sayısı artırılabilir.

Aynı şekilde, kırsal mahallelerde yerleşim kümelenmeleri veya köylerdeki mahallelerde dağınık yapı söz konusu olabilmekte, kümeler ya da köy mahalleleri birbirinden uzak olabilmektedir. Bu iki hususu da dikkate alan mahalle yönetim birimi çerçevesi bir yönetmelikle belirlenmelidir. Ayrıca sandık ve sokak bazlı çalışma grupları oluşturulmalı, bu husus da aynı yönetmelikte düzenlenmelidir.

6.2 İlçe Kongreleri ve Yönetim Kurulu

Delege Atamaları: Mevcut uygulamadaki, yaşıyanı ve/veya üyesi olmayan mahalleler ve köyler için ilçe tarafından ilçe kongre delegesi atanması da mevcut uygulamada ilçe kongrelerinin sonuçlarını değiştirecek kadar etkili olabilen ve demokratik seçime zarar veren bir uygulamadır. Bu uygulamaya son verilmelidir; tüzükte bu uygulamayı yasaklayan bir düzenleme bulunmalıdır.

6.3 Mahalle ve İl Kongreleri Delegelerinde, İlçe ve İl Yönetim Kurullarında ve İl Disiplin Kurullarında Kotalara Uyma Zorunluluğu

Cinsiyet ve gençlik kotalarına uyulması zorunluluğu ve aksi durumda uygulanacak yaptırım bugün olduğu gibi tüzük hükmü olmalıdır. Söz konusu yaptırım seçim aşamasında yani kongrede –aday çıkmaması ve/veya kota kapsamındaki adaylardan hiçbirinin hazirunun 1/5’inin oyunu alamaması hali dışında- cinsiyet ve gençlik kotalarına uyulmadığı takdirde İlçe Yönetim Kurulu, İl Yönetim Kurulu, İl Disiplin Kurulu ve delege seçimlerinin tümüyle tekrarlanmasını gerektirir şeklindeki bir düzenleme tüzükte yer almalıdır.

6.4 İl ve İlçe Başkanı ve Yönetim Kurullarına İlişkin Ortak Hükümler

6.4.1 Görevlendirme: İl ve ilçe yönetim kurullarında bütün üyelerin başkan yardımcısı olması uygulamasına son verilmeli, başkan yardımcılıklarının sayısı sınırlandırılmalıdır.

6.4.2 Görevden Alma: Tüzüğün 18.3 maddesinde belirtilen “Bu görevliler, örgüt başkanı tarafından ya da kurul üyelerinin üçte birinin yazılı önerisi ve üye tam sayısının 2/3’ünün güvensizlik oyuyla görevlerinden alınabilirler.” hükmünün örgüt başkanına tek başına görevden alma yetkisi tanınması anti-demokratik bir yaklaşımdır; tüzükten çıkarılmalıdır.

6.4.3 Toplantılar: Tüm üyelere açık örgüt toplantılarının periyodik olarak toplanması zorunluluk haline getirilmeli, ayrıca en az 48 saat önce gündem uygun vasıtalarla üyelere iletilmelidir. Toplantı hazırlıkları sürecinde üyelere gündem önerileriyle taslak gündeme ilişkin değişiklik önerilerinin alınması da öngörülmelidir.

6.5 Parti Meclisi

Parti Meclisi Toplantısı: Parti Meclisi, en geç ayda bir Genel Başkan'ın çağrısı üzerine ve Genel Başkan'ın başkanlığında toplanmalıdır.

Toplantının gündemi ile görüşülecek raporlar ve tasarılar, en geç üç gün önceden üyelere gönderilmelidir. Parti Meclisi üyeleri ve Parti Meclisi çalışma grupları gündem önerilerini Genel Sekreterliğe iletebilmelidir.

6.6 Merkez Yönetim Kurulu

MYK'nın Görevleri: MYK'nın görevlerini belirleyen maddeye (Mevcut tüzük M. 23) şu anda MYK'nın fiilen yapmakta olduğu görevlerden birini ek bir fıkra olarak öneriyoruz: 'Parti Okulu çalışmalarının etkin ve yaygın şekilde sürdürülebilmesini sağlayacak kararları alır'.

6.7 Bilim Kültür Sanat Platformu (Bilim Yönetim Kültür Platformu)

Bu kurul, aktif biçimde çalışabilmesini ve üyelerinin birlikte üretilmeye imza atabilmesini sağlayacak bir yönetmelik düzenlemesiyle yeniden yapılandırılmalıdır. Böylece kurul, örgütün bilimsel kurullarla işleyişi için çalışmalar yapabilir ve kurul ile örgüt arasındaki bağ güçlendirilebilir.

6.8 Danışma Kurulları

Toplantılar: Tüzüğe göre (Madde 30.2) üç ayda bir toplanması gereken Danışma Kurulları, eklenecek bir hükümle seçimlerden sonra da en geç iki ay içinde toplanmalıdır.

Danışma kurulları, gündemi önceden belirlenmek ve bildirilmek koşuluyla toplanmalı, toplantı sonuçları rapor olarak yayımlanmalı, kurulu toplamamak başkan ve yönetim kurulu açısından disiplin suçu sayılmalıdır.

7. DİĞER ÖNERİLER

7.1 Kuruluş ve İlkeler

‘CHP, Sosyalist Enternasyonal üyesidir.’ Bu ifadenin, yeni tüzüğün Kuruluş ve İlkeler bölümüne bir fıkayla eklenmesi, CHP’nin siyasal duruşunun açık ve somut bir ifadesi olacaktır.

7.2 Üyelik

7.2.1 Üyelik Yönetmeliği: Hangi yollarla başvuru yapılırsa yapılsın, üyelik kararını verecek ilk makam ilçe başkanlığıdır. Karar üyelik başvurusu yapan kişiye itiraz yolları da belirtilerek bildirilmelidir. Üyelik başvurusu kabul edilmeyen kişi, karara itirazını önce il başkanlığına; il başkanlığı tarafından da üyeliği kabul edilmezse, itirazını MYK’ya yapmalıdır.

Başvurulara ve itirazlara ilişkin bu detayların; karar alma, karar bildirimi, itiraz ve yanıt verme sürelerinin yönetmelikte düzenleneceği hususu, tüzükte belirtilmelidir.

7.2.2 MYK Kararıyla Üyelik: Tüzüğün 6.4 maddesinde belirtilen, Genel Başkan tarafından üyeliği önerilen kişilerin Merkez Yönetim Kurulu kararıyla üyelik hali, yeni tüzükte net biçimde tanımlanmış kısıtlı bir kontenjan oranıyla sınırlandırılmalıdır.

7.2.3 Ad Silme: Tüzüğün 8.2 maddesine göre, “Bir sandık çevresinde partiye hiç oy çıkmaması durumunda MYK, o sandık çevresinde kayıtlı tüm üyelerin silinmesine” karar verebilmektedir.

İlçe yönetimi hiç şüphesiz bazı durumlarda görevden alınabilir ama tüm üyeleri partiden silme yetkisi demokratik olmayan, otoriter bir yaklaşımdır. Üye o seçim döneminde partinin söylem ve politikalarını beğenmeyerek protesto etmiş ve sandığa gitmemiş olabilir.

Üyelikten çıkarma kararı alınmadan önce mutlaka disiplin soruşturması açılmalı, neticesinde gerekli görülürse üyelik silinebilmelidir.

7.3 Kotalar

Kadınların ve gençlerin siyasetteki varlıklarının ve etkilerinin istenilen düzeye çıkmasında geçici özel önlem almak (pozitif ayrımcılık) Birleşmiş Milletler'in Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) ile Kadınların Siyasal Haklarına İlişkin Sözleşme'nin bir gereğidir, şarttır. Bu nedenle aslında bir kez dışında her zaman kadın kotası olarak uygulanan cinsiyet kotasının ve benzeri nedenlerle gençlik kotasının yeni tüzükte de devam ettirilmesi gerekir.

Tüzük hazırlanırken kadın/cinsiyet kotasının artırılması taleplerinin dikkate alınmasını da önermekteyiz.

7.4 Küçük Kurultay

Küçük Kurultay tüzüğe yeniden eklenmeli, her seçimden sonra ve yılda en az iki kez Küçük Kurultay toplanmalıdır.

Küçük Kurultay özel olarak düzenlenmiş katılımcılarla toplanmalı, ihtiyaç duyulan alanlarda Küçük Kurultay öncesinde gerçekleştirilerek ön çalışma toplantıları yapılmalıdır. Bu toplantılardan çıkan sonuçlar ve önergeler Küçük Kurultay'da tartışılmalı ve sonuca/karara bağlanan önergeler Genel Sekreterlik aracılığıyla Parti Meclisi'ne sunulmalıdır.

Kadın ve Gençlik Kolları kendi danışma kurullarını ve Küçük Kurultaylarını ana kademedен önce toplamalı ve raporunu ana kademenin Danışma Kurulu ve Küçük Kurultay'ına sunmalıdır.

Küçük Kurultay ve Danışma Kurulları ile ilgili hususların yönetmelikle düzenlenmesi yararlı olacaktır.

7.5 Parti İçi Eğitim

Üyeliğe dayalı bir program partisi için, parti içi eğitim son derece önemli bir konudur. Siyaseti ideoloji ve bilgi temelinde yapan (yapması gereken) sol partiler için ise parti içinde yaygın eğitim bir zorunluluktur. Aksi takdirde partinin temel değerleri ve ilkeleri ile tutarlı bir değişim programı geliştirmek ve uygulamak mümkün olamaz.

7.5.1 Parti Okulu: Parti Okulu’nun bugünkü durumu yeterli değildir; parti yaşamına etkisi azdır. Partili olsun veya olmasın cumhuriyetin kuruluş ilkelerine bağlı, çağdaş, demokrat tavırlı bilim insanları, iletişimciler, basın, iş yaşamı ve sendika uzmanları, kısaca çeşitli alanlarda başarıları ile öne çıkmış kadrolarla Parti Okulu işlevsel hale getirilmelidir.

7.5.2 Parti Yayını: CHP’nin siyasal ve teorik bir yayın organı olmalı ve periyodik olarak yayınlanmalıdır. Böylesi periyodik bir yayın organı siyasetin yeniden üretilmesine önemli katkılarda bulunacaktır.

7.6 Engellilerin Temsili

Tüzüğün 56. maddesinin 3. fıkrasında “Engellilerin gençlik ve kadın kolları dahil olmak üzere tüm parti organlarında, TBMM seçimleri ile Yerel Yönetim seçimlerinde temsili hususunda gerekli özen gösterilir.” denilmektedir.

‘Tüzüklerde temenniler değil, hükümler olmalıdır’ ilkesinden hareketle, bu fıkra ya tamamen kaldırılmalı ya da engelli temsili tüzükte hükme bağlanmalıdır.

Önerimiz, engelli tanımı net bir şekilde yapılmış ve kriterleri belirlenmiş olmak şartıyla; engellilere Parti Meclisi’nde en az bir kişilik kota ayrılmalıdır. Milletvekilliği seçimlerinde ise bir önceki seçimde kazanılan sıralarda gösterilmek kaydıyla en az iki kişi engelli kotalarından aday gösterilmelidir.

8. ORTA VADELİ ÖNERİLER

Raporumuzun 2. Maddesinde de vurguladığımız üzere, değişim bir kurultayla sınırlandırılacak bir olgu değildir. Orta vadede yönetim anlayışının tam anlamıyla oturtulabilmesi için çalışmalar yoğun şekilde ve mutlaka devam ettirilmelidir.

Bu bağlamda, CHP'nin siyaset yapma koşulları nedeniyle bugün için uygulanabilir olmayan ama ileride mutlaka tüzüğe eklenmesi gereken konulara da orta vadeli öneriler olarak raporumuzda yer veriyoruz.

8.1 Dijital Demokrasi

Demokratik işleyişin ve yönetim anlayışının en önemli ilkelerinden biri 'katılımcılık'tır. Katılımın olduğu yerde söz hakkı vardır; kararları etkileme imkanı vardır; şeffaflık, denetim, hesap sorabilme ve hesap verme vardır.

CHP, katılımcı demokrasinin uygulanma araçlarından biri olan ve **dijital demokrasi** olarak da ifade edebileceğimiz;

- Üyelerin parti siyasetinin oluşumuna dair iradelerini özgürce ortaya koyabilecekleri,
- Üyelerin parti politikaları ile uygulamaları hakkında bilgi alabilecekleri ve yayabilecekleri,
- Üyelerin parti içi eğitimlere katılabilecekleri,
- Üyelerin ülke gündemine dair görüşlerinin anketler ya da forumlar yoluyla alınabileceği,
- Üyelik başvurularının tamamen dijital ortamda yapılabileceği ve üyeliğe başvuruyla ilgili tüm aşamaların hem üye hem de ilgili tüm parti kurulları tarafından yine dijital platformda takip edileceği,
- Objektif kriterlerle performans ölçümünün yapılabileceği ve bu değerlendirmenin ilgili tüm kişilerce görülebileceği

türden uygulamaları içeren dijital demokrasi için gerekli adımlar atılmalı ve görevlendirmeler yapılmalıdır.

8.2 Üyeler İçin Seçme ve Seçilme Hakkı Kriterleri

Bu konu, TÜSES'e gelen önerilerde sıklıkla yer alan bir talep. Aktif üye, pasif üye, etkin üye, askıda üye, sempatizan üye, vb. tanımlamalarla bu konuda görüşler ismen farklılaşsa da temelde talep edilen "parti organlarına seçme ve seçilme hakkı olan üyelerin kriterlerinin belirlenerek diğer üyelere ayrılması"dır.

Üyeliği aktif üye, pasif üye, etkin üye, askıda üye gibi farklı isimlerde kategorilere ayırmadan da bu talep hayata geçirilebilir.

"CHP üyeleri içerisinde;

- Aidat borcu olmayan,
- Partinin temel eğitimlerini ve görevin gerektirdiği ön eğitimleri tamamlamış,
- Tüzükte belirtilecek (veya üyelik yönetmeliğinde belirlenecek) bir çerçevede ve bir oranda parti etkinliklerine katılmış

üyeler parti organlarında seçme ve seçilme hakkına sahiptir." şeklinde bir tüzük hükmü seçme ve seçilme hakkı ile ilgili talepleri karşılayacaktır.

Ancak bu öneriye, bugün için hem mevzuat hem de uygulanabilirlik ve amacına uygunluk bakımından Eylül 2024 Kurultayı önerileri arasında yer vermiyoruz. Bu önerinin hayata geçmesi için:

- CHP'de dijital demokrasiye geçilmiş olması,
- CHP etkinliklerine ve eğitimlere katılımı artırma ve ulaşılabilirliğin ve objektif ölçme kriterlerinin çok net olarak belirlenip, şüpheye yer bırakmayacak şekilde hazır hale getirilmesi,
- Yasal mevzuatın buna olanak verecek şekilde değiştirilmesi

gerekmektedir. Bu doğrultuda, gerekli görevlendirmeler ve çalışmalar bir takvime bağlı olarak yapılmalıdır. Eylül 2024 Kurultayında tüzükte bu konuda bir düzenleme yapılması halinde, orta vadede geçişi düzenleyen bir geçici madde de aynı şekilde tüzükte yer almalıdır.

8.3 Cumhurbaşkanı Adayının Ön Seçimle Belirlenmesi

İlerleyen dönemde, cumhurbaşkanı adayının, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı nezdindeki üyelerin katılımıyla ön seçimle belirlenmesi hedeflenmelidir.

EK- Katkıda Bulunanlar

Raporumuzdaki öneriler çalıştay katılımcılarının ağırlıklı eğilimleri çerçevesinde oluşturulmuştur. Raporumuzun ön çalışmalarında ve/veya çalıştay aşamasında değerli katkılarda bulunan TÜSES üyelerine ve dostlarına teşekkür ederiz.

(Alfabetik sırayla)

Ahmet Gürbüz
Altan Ertürk
Bahaddin Arı
Baran Seyhan
Burhan Şenatalar
Celal Yıldırım
Cem Erciyes
Dursun Bulut
Enis Tütüncü
Ercan Karakaş
Erol Katırcıoğlu
Feyza Erkan
Gazi Zorer
Hüseyin Kaya
İskender Özturanlı
İnan İzci
Kubilay Beyhan
M. Adil Demirci
Mehmet Diribaş
Mehmet Toker
Murat Karayalçın
Muhittin Sait Köse
Nazik Işık
Nilgün Özşahin
Özgür Deniz
Özgür Yıldız
Seyfi Erbaş
Şule Kut
Tamer Özcanlı
Uğur Çağlayan
Uğur Yüzbaşıoğlu
Yasemin Avşar
Yeşim Tektaşlı
Yusuf Sert
Yüksel Taşkın

Teşekkürler...